



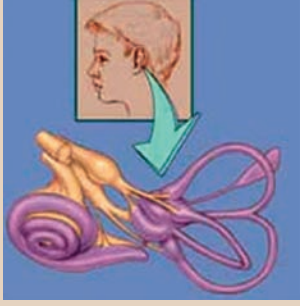
İNSAN VE SAĞLIK

Doç. Dr. Ferda Şenel
f.senel@excite.com

Biliyor muydunuz!..

Menier Sendromu

Yaklaşık 100 yıl evel Prosper Meniere tarafından tanımlanan bu hastalık işitme kaybı, beraber baş dönmesi, kulak çınlaması ve etkilenmiş olan kulakta bir basınç hissi duyulmasına yol açıyor. Hastalığın sebebi henüz tam olarak bilinmiyor. Bu hastalıkta, iç kulaktaki labirent denilen kanalların içerisindeki sıvıda artış meydana geliyor. Artan bu sıvı miktarı labirent zarına basınç yaparak denge ve işitme bozukluklarına yol açıyor. Hastalığın en önemli belirtileri şiddetli baş dönmesi, bulantı ve kusma. Bu belirtilere ek olarak kulak çınlaması ve özellikle düşük frekanslarda işitme kaybı görülüyor. Menier hastalığı ataklarla ortaya çıkıyor. Bu dönemler arasında herhangi bir belirti görülüyor. Ataklar arasındaki süre birkaç saat, birkaç ay veya birkaç yıl olabiliyor. Belirtiler başladıktan sonra birkaç saat veya birkaç gün sürebiliyor. Hastalık, bazı kişilerde ara sıra görülen, sadece hafif bir rahatsızlık veren hafif bir seyir izliyor. Ancak bazı kişilerde, sık tekrarlayan, güçsüz bırakan baş dönmesi, bulantı ve sağırlığa yol açıyor. Farklı şiddette baş dönmesi görülsede bu genellikle bulantı ve kusma-



ya neden olacak kadar şiddetli oluyor. Bu belirtilerden herhangi biri ortaya çıktığında derhal doktora başvurmak gerekiyor. Kişinin değişik ses frekanslarında ne kadar işittiğini ölçmek için işitme testi yapılıyor. Elektronistagmografi denilen idrar söktürücü ilaçlar vücuttaki sıvı miktarını azaltarak şikayetleri hafifletebiliyor. Menier hastalarında kafein, alkol ve nikotini kesmek, şikayetlerin azalması için alınması gereken önlemler arasında. İlaç tedavisinden fayda görülemediği ağır vakalarda cerrahi tedavi gündeme geliyor. Cerrahi tedavi ile iç kulaktaki ve zarlardaki basıncın ortadan kaldırılması hedefleniyor. Hasta kulakta çok veya tamamen işitme kaybı olduğunda ve baş dönmesi çok şiddetli ise tüm iç kulağın yok edilmesi gerekebilir. İç kulağın denge sağlayan kısmını yok etmek için kulağa zararlı etki yapan streptomisin denilen bir antibiyotik kontrollü şekilde verilebilir. Bu yöntemler sadece ilaç tedavisine cevap vermeyen ileri evredeki hastalık için kullanılıyor.

birliyor. Hastalığın tedavisinde baş dönmesi, bulantı ve kusmayı durdurmak için ilaç tedavisi veriliyor. Diüretik denilen idrar söktürücü ilaçlar vücuttaki sıvı miktarını azaltarak şikayetleri hafifletebiliyor. Menier hastalarında kafein, alkol ve nikotini kesmek, şikayetlerin azalması için alınması gereken önlemler arasında. İlaç tedavisinden fayda görülemediği ağır vakalarda cerrahi tedavi gündeme geliyor. Cerrahi tedavi ile iç kulaktaki ve zarlardaki basıncın ortadan kaldırılması hedefleniyor. Hasta kulakta çok veya tamamen işitme kaybı olduğunda ve baş dönmesi çok şiddetli ise tüm iç kulağın yok edilmesi gerekebilir. İç kulağın denge sağlayan kısmını yok etmek için kulağa zararlı etki yapan streptomisin denilen bir antibiyotik kontrollü şekilde verilebilir. Bu yöntemler sadece ilaç tedavisine cevap vermeyen ileri evredeki hastalık için kullanılıyor.

Kanser Tedavisinde Grip Virüsü

Gribe yol açan virüslerden olan adenovirüsler artık kansere karşı silah olarak kullanılıyor. Kanser günümüzdeki en yaygın tedavi yöntemleri, cerrahi müdahale, kemoterapi veya radyoterapi. Bu yöntemlerle tedavi edilemeyen veya dirençli vakalarda gen tedavisi uygulanabiliyor. Henüz klasik tedavi yöntemleri arasında yerini tam olarak almaya da gen tedavisi üzerinde yoğun çalışmalar devam ediyor. Adenovirüs'leri kullanılarak kanseri tedavi etmek için geliştirilen yöntemde, genetik yapısı değiştirilmiş adenovirüsler insan vücuduna veriliyor. Adenovirüs içerisindeki tek bir genin değiştirilmesi sayesinde bu virüsler normal hücrelere giremiyor, sadece kanserli hücrelerin içerisine girebiliyor. Diğer bir deyişle, mutant adenovirüsler sadece kanser hücrelerini hasta edebiliyorlar. Bu mutant virüslerin, normal hücrelerde hasara yol açan zararlı geni güçlendiriliyor. Sadece kanser hücrelerine girebilen adenovirüsler bu hücrelerin içerisinde çoğalmaya başlıyor. Daha sonra, güçlendirilmiş olan zararlı gen sayesinde kanser hücrelerinde oldukça kuvvetli hasara yol açıyorlar. Bu sayede vücuttaki tüm kanser hücrelerinden kurtulmak mümkün olabiliyor. Henüz bu çalışmalar deneysel aşamada. İleri aşama kanser hastalarında onaylarını almak şartıyla gen tedavisi uygulanabiliyor. Bu te-

davi şekli halen hayat kurtarıcı değil, ancak kemoterapi veya radyoterapiden fayda görmeyen kanser hastalarının sağkalım süresini sınırlı da olsa uzattığı ifade ediliyor.

Alzheimer Hastalığının Teşhisinde PET

Pozitron emisyon tomografisi (PET) sayesinde kişilerin ileri yaşlarda Alzheimer hastalığına yakalanma riski önemli ölçüde tespit edilebiliyor. Yaşlanmanın beraberinde getirdiği zihinsel yeteneklerdeki azalma ve hafız zayıflaması Alzheimer hastalığının erken belirtileri arasında sayılsa da her zaman için belirleyici değil. Nörolojik muayene sayesinde kişilerin Alzheimer hastası olup olmayacağı yıllar öncesinde %50-60 oranında saptanabilse de çok erken dönemde kesin tanı yöntemleri kısıtlı. Ancak bu hastalığın erken teşhisi ve tedavisi, kişinin yaşam kalitesini önemli ölçüde artırıyor. Bu nedenle Alzheimer hastalığını çok erken dönemde teşhis edebilmek için son yıllarda oldukça yoğun çalışmalar yapılıyor. Bu çalışmalar, PET yöntemi sayesinde, yıllar öncesinden Alzheimer hastalığının saptanabileceğini gösteriyor. Hafif hafız sorunları yaşayan kişilerde yapılan PET tetkiki, bu kişilerin ileriki yıllarda hastalığa yakalanma riskini ortaya koyuyor. Toplumda sık görülen önemli bir sağlık sorunu olan Alzheimer hastalığının ABD'de yaklaşık 4

milyon kişiyi etkilediği sanılıyor. Hastalığın tedavisi başarısı, teşhis süresiyle doğru orantılı, yani erken yakalandığında, tedavide oldukça yüksek başarı elde edilebiliyor. Hastalığın, beynin glikoz metabolizmasındaki bir değişiklikten kaynaklandığı düşünülüyor. Yapılan çalışmalar, PET tetkiki sayesinde beyin metabolizmasındaki bu değişikliğin çok erken dönemde anlaşılabilirliği böylece hastalığın daha belirtiler ortaya çıkmadan yakalanabileceğini gösteriyor. PET yöntemi, nöroloji uzmanlarının Alzheimer hastalığının erken teşhis şansını % 30 oranında artırıyor. PET tetkikinde müspet bulguya rastlanan kişilerin ileride Alzheimer hastalığına yakalanma riski diğerlerine göre 18 kat daha fazla. Erken yaşlarda yapılan bu tetkik sayesinde yaşlılıkta bu hastalığa yakalanacak kişiler çok önceden tespit edilerek erken dönemde tedavi başlanabiliyor, böylece hastalığın getirdiği olumsuzluklar en aza indirilerek yaşam kalitesi artırılabilir.

Orta Kulak İltihabı (Otitis Media)

Kulak, üç ana bölümden oluşuyor. Dış kulak denilen kısım, kulağın görünen bölümünden başlayıp kulak zarına kadar uzanıyor. Kulak zarından başlayıp üç küçük kemiyi içeren kısım ise orta kulak deniliyor. İşitilen ses dalgalarını beyin anlayabileceği elektrokimyasal sinyallere çevirdiği ve aynı zamanda dengede durmamıza yardımcı olan kısım ise içi kulak deniliyor. Orta kulak, üst borusu denilen küçük bir kanalla ağız boşluğu ile bağlantı içinde bulunuyor. Bu bağlantı sayesinde orta kulaktaki hava basıncı düzenleniyor. Üst solunum yolu enfeksiyonları sırasında bu kanal tıkanabilir veya mikroplar bu kanal yoluyla orta kulağa ulaşabiliyor.

Orta kulak iltihabına yol açan etkenlerin arasında bakteriler geliyor. Ancak, seröz otit denilen ve allerjik kökenli orta kulak iltihabı da görülebiliyor. Orta kulak iltihabının en önemli belirtisi kulak ağrısı. Aynı zamanda yüksek ateş ve kulak akıntısı da görülebiliyor. Eğer enfeksiyon zamanında tedavi edilmezse kulak zarının delinmesine yol açıyor ve iltihap dışarı akabiliyor. Orta kulak iltihabı kolaylıkla tedavi edilebilen bir hastalık olmasına rağmen tedavi geciktiğinde kalıcı işitme kaybına yol açabiliyor. Hastalığın teşhisi basit bir muayene ile yapılabilir. Otoskop denilen bir aletle kulak zarını görmek mümkün. Orta kulak iltihabında kulak zarı, artan damarlaşmaya bağlı kızarıklık ve bombeleşmiş olarak görünür. Uzun süreli enfeksiyonlarda zardaki delik görülebiliyor. Muayenede bu bulgulara rastlanırsa derhal tedavinin başlanması gerekiyor. Penisilin grubu antibiyotiklerle, özellikle amoksisilin ile tam olarak tedavi edilebiliyor.

Orta kulak iltihabından korunmak, tedaviden daha önemli sayılıyor. Mevsim değişikliğinin yaşandığı ve yazın başladığı bu günlerde kirli su kaynaklarından uzak durulması ve üst solunum yolu enfeksiyonlarının uygun şekilde tedavi edilmesi orta kulak enfeksiyonlarının görülme sıklığını azaltıyor.